

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

लातूर जिल्हा

१९९०-९१

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन,
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा:- लातूर

१९९०-९१

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय

महाराष्ट्र शासन- मुंबई

जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय

लातूर

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा - लातूर

१९९०-९१

अनुक्रमणिका

विषय	पृष्ठ क्रमांक
<u>भाग - १</u>	
१. दृष्टिक्षेपात लातूर जिल्हा (सामान्य माहिती व महाराष्ट्राशी तुलना)	१ ते ८
२. जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन	१ ते २३
<u>भाग - २</u>	
३. जिल्हा सांख्यिकी गोष्टवारां (विविध माहितीचे सांख्यिकीय तपते)	१ ते १९९

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९९०-९१.

दृष्टीक्षेपात लातूर जिल्हा

अ. क्र.	बाब	परिणाम	लातूर जिल्हा	महाराष्ट्र राज्य
१	२	३	४	५

एक) प्राकृतिक रचना

अ) भौगोलिक स्थान

१) उत्तर आक्षांश	अंश	१८.०५	ते	१६.४ ते
		१८.७५	ते	२२.१
२) पूर्ण रेखांश	अंश	७६.२५	ते	७२.६ ते
		७७.२५	ते	८०.९

ब) हवामान

१) किमान तापमान	डिग्री सेल्सियस	१४.९		००.७
२) कमाल तापमान	"	३८.९		४८.६
३) पर्जन्य (सरासरी १९९०)	मि. मी.	९६२°		उ. ना

क) प्रशासकीय विभाग (१९९१)

१) तालुके	संख्या	५		३०३
२) पंचायत समित्या	संख्या	५		२९८
३) टंचाईग्रस्त तालुके (९०-९१)	संख्या	५		३९
४) एकात्मिक ग्रामिण विकास प्रकल्प गट	संख्या	५		२९८
५) शहरे	संख्या	५		३०७
६) गावे (एकूण)	संख्या	९०४		४१८३३
१) निर्जन	संख्या	१९		२४०९
२) वस्ती असलेली	संख्या	८८५		३९३५४
७) क्षेत्रफळ	चौ. कि. मी.	७१५७		३०७७१३

दोन) प्रशासकीय संस्था (३१-३-१९९१)

१) पंचायत समित्या	संख्या	५		२९८
२) महानगरपालिका	संख्या	-		११
३) नगरपरिषदा	संख्या	५		२२८
४) कटक मंडळे	संख्या	-		७
५) ग्रामपंचायती	संख्या	७०६		२५८५२

(दोन)

१	२	३	४	५
६. पोलिस स्थानके	संख्या	१८	८१८	
७. पोलिस आऊट पोस्ट	संख्या	१६	१४२६	

(तीन) लोकसंख्या (१९९१)

१. ग्रामिण लोकसंख्या	आकडे हजारात	१३३२	४८२५२
२. नागरी लोकसंख्या	---	३४२	३०४९६
३. एकूण लोकसंख्या	---	१६७३	७८७४८
४. अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	---	१९८१	४४८०
५. अनुसूचित जातिच्या लोकां- खेची टक्केवारी	टक्केवारी	१६.३८	७.१४
६. अनुसूचित जमातीची लोक- संख्या	आकडे हजारात	३५	५७७२
७. अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	२.७०	९.१९
८. पुरुष	आकडे हजारात (१९९१)	८६१	४०६८६
९. स्त्रीया	---	८१३	३८०६२
१०. स्त्रि पुरुष प्रमाण	१००० पुरुषांमागे स्त्रीयाचे प्रमाण	९४४	९३५
११. घनता	दर चौ. कि. मी. क्षेत्रा- तील लोकसंख्या	२३४	२४४
१२. साक्षरतेचे प्रमाण १९८१			
१. एकूण	टक्केवारी	३४.६२	४७.१८
२. पुरुष	---	४८.२८	५८.७९
३. स्त्रीया	---	२०.५०	३४.७९
४. राज्यामध्ये जिल्हाचा क्रमांक	संख्या	२२	--

(चार) कृषी

		१९८४-८५	१९८९-९०
१. भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	६६७	३७७५८
२. जंगल व्याप्त क्षेत्र व त्यांची भौगोलिक क्षेत्रा- ची टक्केवारी	---	०.३	५४३४
३. शेतजमीन उपलब्ध नसलेली जमीन	टक्केवारी	(०.०४)	(१७.५९)
अ) बिगर शेतती वापरा खालील जमीन	हजार हेक्टर	१७.१	१९८९ पुढे

(तीन)

१	२	३	४	५
ब) पश्चिम आणि लागवडी	हजार हेक्टर	११.५		१७२१
लायक नसलेली जमीन				
एकूण (अ+ब)		२८.६		२८१०
४. पश्चिम जमीनी व्यक्तिरिक्त				
लागवडी न केलेली जमीन व				
इतर जमीन				
१. कायम गुरे चरण	हजार हेक्टर	१३.८		१५२९
आणि इतर				
२. झाडे झड्डूपाखालील जमीन	---	१.७		१८०
३. लागवडी योग्य परंतु पडजमीन	---	१९.८		१०२८
५. फुडीत जमीन				
१. चालू पड	---	२०.६		८८३
२. इतर पड	---	३१.३		१००१
६. पिकाखालील क्षेत्र				
१. पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	---	५५९.४		१७९२३
२. दुसोटा क्षेत्र	---	२७.४		२३२९
३. एकूण पिकाखालील क्षेत्र	---	६४८.८		२०२५२
७. ओलित क्षेत्र				
१. निव्वळ ओलित क्षेत्र	---	३१		२४६५ (९०-९१)
२. एकूण ओलित क्षेत्र	---	३९		३१९१
८. महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र (अन्न धान्य)	---	४९०		१४३९९
९. वहित धारण जमीन एकूण			८५-८६अंतिम	८५-८६अंतिम
१. २हेक्टरपेक्षा कमी	संख्या००	८५३		४५४२५
२. २ ते १० हेक्टर	संख्या००	४५८६		३२९७२
३. १० हेक्टरपेक्षा जास्त	संख्या००	१२५०		२४२२
१०. जमीन महसूल तसूली ९०-९१	लाख रु.	९५.४०		६१६४
११. जिल्हा परिषदांचा	हजार रु.	३८.५०		१५२५००
उपकर १९९०-९१				
१२. पंचायत समित्यांचा उपकर	---	९९८.७८		६२९५७ (८२-९०)

पुढे चालू ....

(चार)

१	२	३	४	५
(पाच)	पशुसंवर्धन (पशु गणना)		१९८७	१९८७
	१. पशुधन	संख्या हजारात	८०८	३४२५५
	२. गाई व बैल	" - "	४०४	१६९०४
	३. म्हशी व रेडे	" - "	१६६	४७५६
	४. मेंढया	" - "	४८	२८७३
	५. शेळ्या	" - "	१८१	९१९१
	६. कोंबड्या व बढके	" - "	१९२	३४८४०
(सहा)	सहकार (९०-९१)			
	१. सहकारी संस्था	संख्या	२२२९	१०४६२०
	२. प्राथमिक कृषी सहकारी पत संस्था	" - "	५६८	१९५६५
	३. प्राथमिक कृषी सहकारी पत संस्थाची सभासद संख्या	संख्या हजारात	२३०	८११६
	४. ह्रुंदा गोळा संस्था	संख्या	५०३	१४०६२
	५. प्राथमिक कृषी पत संस्था दिलेली, कर्जे	रु. कोटीत	३५. ४५	७७५
(सात)	जलसिंचन पूर्ण झालेले पार्लंबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभ क्षेत्र		३०-६-८१	३०-६-९
	१. मोठे प्रकल्प	संख्या	२	२१
	२. लाभ क्षेत्र	हजार हेक्टर	३०	उ. ना.
	३. मध्यम प्रकल्प	संख्या	६	१७१
	लाभ क्षेत्र	हजार हेक्टर	१८	उ. ना.
	४. लघुप्रकल्प (पूढभाग)	संख्या	१३०	१५४५
	लाभ क्षेत्र	हजार हेक्टर	३३	उ. ना.
	५. सिंचन विहीरी, खालील भिजणारे क्षेत्र		१९८४-८५	
			२४	१२९५
(आठ)	उद्योग (१९९० अखरे)			
	१. नोंदणीकृत कारखान्याची संख्या	संख्या	४०	२७४६५
	२. नोंदणीकृत चालू कारखान्याची संख्या (उत्पादन चालू असलेले)	" - "	३८	२३४१०
	३. साखर कारखान्याची संख्या (चालू असलेले धरून)	" - "	३	१४०

पुढे चालू....

(पाच)

१	२	३	४	५
	४. साखर कारखान्यातील साखरेचे उत्पादन	हजार टन	१०१	४१२४
	५. सर्व मूत गिरण्याची संख्या	संख्या	२	१२२

(नऊ) त्रीज (३१-३-९१)

१.	त्रीज पुरवठा शहरे व खोडी	संख्या	४०२	३२६६१
२.	त्रिवृतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	-"	९०४	३२४१३
३.	त्रिवृत्त पुरवठा केलेले पंप संघ	-"- हजारात	४६	१६१५
४.	गोबर गॅस सर्वत्र	संख्या	७०३५	३४८३६

(दहा) सार्वजनिक आरोग्य (१९९०)

१.	रुग्णालये	संख्या	११	७६८
२.	दवाखाने	-"	१६	१८२६
३.	प्राथमिक आरोग्य केंद्र	-"	४४	१६७२
४.	प्राथमिक आरोग्य पथके	संख्या	१	८१
५.	एकात्मिक वाले विकास योजना गट	-"	१	१३१
६.	अंगणवाडी उपस्थित राहणारी मुले	संख्या	१४८४२	३३६७२१

(आकरा) शिक्षण

			३०-९-८८	२०-२१
१.	एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	११२८	५७६१२
२.	एकूण एक शिक्षिकी शाळा	-"	१८१	१३१८७
३.	प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजारात	२२२	१०४२७
४.	प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	-"	५	२६७
५.	प्रत्येक शिक्षकांमार्फे प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	४२	३२

(बारा) द्वयम शिक्षण

१.	द्वयम शाळा	संख्या	२५८	१००२६
२.	शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	१२५	५७४३
३.	शाळेतील शिक्षक	-"	४	१७७
४.	प्रत्येक शिक्षकांमार्फे द्वयम शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	३४	३२

पुढे चालू.....

(सहा)

१	२	३	४	५
(तेरा)	<u>उच्च शिक्षण</u>			
	१. संस्था	संख्या	१२	११३२
	२. एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	१९	१०७१
(चौदा)	<u>अ) प्रौढ शिक्षण (१९९०-९१)</u>			
	१. प्रौढ शिक्षण केंद्र	संख्या	८००	२८३४९
	२. प्रौढाची उपस्थिती <u>तांत्रिक शिक्षण</u>	संख्या हजारात	२४	८४३
	<u>औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था</u>			
	१. शासकीय व शासन	संख्या	४	उ. ना.
	२. खाजगी	संख्या	२	उ. ना.
	३. शासकीय व शासन सहाय्यीत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था मध्ये मंजूर झालेल्या जागा	संख्या	११६४	उ. ना.
	<u>शिक्षण संस्था</u>			
	१. शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	२३	उ. ना.
	२. इतर (खाजगी)	संख्या	३२	उ. ना.
	३. शासकीय व तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या हजारात	उ. ना.	उ. ना.
	४. अभियंत्याची संख्या	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
(पंधरा)	<u>परिवहन आणि दळणवळण ३१-३-९१</u>			
	१. एकूण रेल्वे मार्ग लांबी	कि. मी.	१४८	५४३४
	२. रस्त्यानी जोडलेली गावे	संख्या	८५३	उ. ना.
	३. एकूण रस्त्याची लांबी (पृष्ठांकीत) किं. मी.		४१७६	१७२३६५
	४. राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	किं. मी.	—	२९५२
	५. राज्य महामार्गाची लांबी	कि. मी.	७६४	३०९७५
	६. महत्वाच्या जिल्हा रस्त्याची लांबी	कि. मी.	१२१०	३८९३६
	७. इतर जिल्हा रस्त्याची लांबी	कि. मी.	१३३७	३८५७३
	८. ग्रामिण रस्त्याची लांबी	कि. मी.	८६६	६१५१२

पुढे चालू.....

(सात)

१	२	३	४	५
(सोळा)	<u>पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा (१९०-९१)</u>			
	१. कठीण गांवाची संख्या	संख्या	-	३७५६
	२. खेडयाना केलेला पुरवठा			
	अ) नळाचा पाणी पुरवठा	संख्या	६७	१२१९
	ब) कूपनलिका	संख्या	१७	-
	क) त्रिहीरी	संख्या	-	६२३
	३. टँकर्स किंवा बैल गाडीने पुरवठा केली जाणारी गावे	संख्या	६०	५६२०
	४. योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	संख्या	९	निरंक
(सतरा)	<u>घर बांधणी १९९०-९१</u>			
	१. भूमीहीन कामगारांसाठी बांधिलेल्या झोपड्या	संख्या	३०	१७००
अठरा)	<u>एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम</u>			
	१. दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबे १९८१	संख्या लाखात	०.७७	३४
	२. १९९०-९१ मधील जुने लाभार्थी	संख्या	६८	उ. ना.
	३. नवन लाभार्थी	संख्या	३६०८	उ. ना.
(एकोणिस)	<u>रोजगार निर्मिती १९९०-९१</u>			
	१. रोजगार हमी योजना	कोटी मनुष्य दिवस	०.२३	८.९४
	२. जवाहर रोजगार योजना	-----	०.२५	८.५०
(वीस)	<u>आदिवासी कल्याणकारी योजना १९९०-९१</u>			
	आदिवासी करीता आश्रम शाळा	संख्या	-	६०२
(एकेवीस)	<u>सागास वगीयासाठी कल्याणकारी योजना १९९०-९१</u>			
	अ) सागास वगीयासाठी नस्तीगृहे	संख्या	७	२२५७
	ब) नस्तीगृहात राहणा-या विवाध्यांची संख्या	संख्या	४५०	१००२५०

पुढे चालू.....

(आठ)

१	२	३	४	५
(बाकीस) <u>जिल्हा नियोजन १९९०-९१</u>				
१.	वार्षिक योजनीतील मंजूर तदतूद	रु. कोटीत	११.१४	२५२१
२.	अनुषेध भरून काढण्यासाठी तरतूद	रु. कोटीत	१५.८७	निरंक
(तेन्नीस) <u>नागरी पुरवठा</u>				
१.	रास्त भाज्याची दुकाने १९९०-९१	संख्या	११३३	३५४३७
२.	पुरविलेला एकूण साठा १९९०-९१	"०००" टन	२४	उ. ना.
३.	शासकीय गुदामे ३१-३-९१	संख्या	१९	१२०१
४.	साठवण्याची क्षमता	हजार टन	उ. ना.	७४०

टीप:- आस्थायी